

Malachovské noviny

Občasník ObÚ a občianskych združení v Malachove

číslo 2 – október 2018, XII. ročník

Malachovská
maškrtka
2018

Zdravá maškrtka

Torty, koláče, slané pečivo, to všetko tu už bolo. Ale Malachovská maškrtka bola tento rok znova výnimočná. Rozšírila súťažné kategórie o zdravú maškrtu.

Navyše prezentáciu o tom, ako sa zdravšie stravovať, mala Antónia Mačingová...

viac na strane 12

Prvá kniha o Malachove je už

HOTOVÁ

viac na strane 3

POČASIE
ZEM
D

Počasie

tentokrát vyšlo!

viac na strane 2

Počasie tentokrát vyšlo!

Tento rok som sa rozhodla, že zmením termín a vyplatilo sa. Počasie nás konečne netrápilo a vyšlo všetko, čo som naplánovala.

Dňa 25.8.2018 sa teda konala každoročná slávnosť - Deň obce Malachov 2018. Vďaka dobrej organizácii, skvelým nápadom, zohratej partii ľudí, ktorí nikdy neodmietnu pomocť a hlavne dobrému počasiu, to bola veľmi vydatená akcia. Uskutočnila sa už tradičná súťaž vo varení gulášu, prišli hasiči so svojou technikou, jednak štvorkolkou a jednak vysokozdvížnou plošinou, dievčatá z Mary Kay, pani učiteľky z MŠ s kreatívnymi dielňami, nechýbalo ani maľovanie na tvár, predávajúci s rôznymi výrobkami a sladkosťami. Návštevníci si mohli pochutnať na rôznych

ho členmi sú aj mladí z Malachova a nakoniec zahrála kapela Traband. Na tých "našich" sme boli právom všetci pyšní. Boli skvelí. Všetci. Na ihrisku sa mohli do syta vyšantíť aj tí najmenší na rôznych skákacích hradoch a šmykáčke, previezli sa na koníkoch a nechýbala už tradičná súťaž v pití džúsu a pre dospelých v pití piva. Bola pripravená aj bohatá tombola a predaj tematických plechoviek, ktorých výťažok, spolu s dobrovoľným príspevkom 150 euro od divadelného súboru (spolu 1000 euro) bude použitý na vydanie monografie o obci s názvom: Malachov. Živé striebro medzi medenou Bystricou a zlatou Kremnicou. Záver obecnej slávnosti patril ohňostroju,

dobrotách - od všakovských gulášikov, klobások, jaterničiek, langošov, palacinek, harule, pop cornu, cukrovej vaty, medovníkov, domácich koláčikov až po každoročnú zmrzlinku. Na futbalovom ihrisku bolo postavené pódium, na ktorom vystúpili jednak Malachovčania - Dianka Necpalová a Skalky, no prišli vystúpiť aj folkloristi z FS Bystrina, ktoré-

tancovaniu a zábave v rytme parádnej živej hudby až do rána.

Veľká vďaka patrí všetkým sponzorom, či už finančným, alebo vecným, všetkým, ktorí sa zapojili do príprav a p. Jurajovi Solivajsovi za pekné fotky.

Vaša starostka

Dobrovoľná verejná zbierka

Milí spoluobčania, prvá kniha o našej obci s názvom Malachov. Živé striebro medzi medenou Bystricou a zlatou Kremnicou, ktorá sa pripravuje, odкрýva prírodné, historické, kultúrne a spoločenské bohatstvo obce. Budú tu kapitoly o všeobecnej histórii obce, o histórii baníctva, živočíšstve, rastlinstve, o ľudovej kultúre, histórii školstva, športu, hasičstva, divadelníctva, záhradkárstva a ovocinárstva, o ďalších témach aj o živé súčasnosti. Autormi sú odborníci na jednotlivé oblasti aj samotní obyvatelia obce, ktorí prispeli svojimi spomienkami, znalosťami, fotografiami či historickými predmetmi.

Živé striebro v názve pripomína nielen významnú ťažbu ortuti v minulosti, ale poukazuje aj na čulý spoločný život a športového ducha obce.

Na spracovanie a vydanie knihy finančne prispel Fond na podporu umenia a Obec Malachov a jej vydanie je plánované v prvom štvrťroku 2019. Kniha bude mať vyše 300 strán, tvrdú knižnú väzbu, bohatý text a čiernobiele aj farebné fotografie. Pretože ešte chýbajú peniaze na tlač, vyhlásili sme dobrovoľnú verejnú zbierku.

Za príspevok vo výške 20,- EUR darca dostane

v prípade záujmu odmenu vo forme jednej knihy o Malachove, za príspevok 50,- EUR dve knihy a plátenú tašku s fotografiou obrazu Miroslava Bárdiho Malachovská banská cesta (2015), ktorý svojim obsahom vystihuje aj názov knihy. Našich mecenášov, ktorí prispievajú sumou vo výške minimálne 200 EUR, čaká originálna taška, ktorá bude okrem knihy obsahovať aj fľašu kvalitnej malachovskej jablkovice a zápis do zoznamu mecenášov v závere knihy.

Finančné prostriedky môžete odovzdať Ing. Lucii Kapustovej (mobil 0905 765 223) alebo Kataríne Bedrikovej (mobil 0907 315568), prípadne na číslo účtu: SK15 600 0000 0012 8042 3001. V správe pre prijímateľa, prosím, uveďte svoje meno a adresu, aby mohli vašu platbu identifikovať.

Ak radi používate internet, môžete projekt propagovať a poslať naň finančný

dar aj prostredníctvom elektronickej zbierky na adrese: <https://www.startlab.sk/projekty/559-zive-striebro-medzi-medenou-bystricou-a-zlatou-kremnicou/>

Všetkým darcom ďakujeme!

Výbor OZ Malachovská dolina

Slovo starostky

Opäť sa nám podarili pekné veci!

Tak a máme za sebou vyše pol roka 2018. Dovoľte teda, aby som opäť v krátkosti zhrnula, čo sa nám podarilo a čo máme rozrobené.

1. Ešte na jeseň sme vybudovali nové detské ihrisko v športovom areáli V. Lustiga.

2. Podarilo sa nám rekonštruovať Obecného úradu (vymenili sme podlahy, vymaľovali a kompletne zrekonštruovali zasaďačku na OÚ - uvidíte na voľbách).

3. Osadili sme kontajnery na psie exkrementy aj so sáčkami a týmto prosím všetkých psičkarov, aby ich aj využívali.

4. Osadili sme stojany na krhly a samotné krhly na cintorinách.

5. Čiastočne sme zrekonštruovali zvonnicu.

6. Podarilo sa nám získať dotáciu v projekte Bioobec (sme v štádiu verejného obstarávania moderných kompostérov do každej domácnosti a štiepkovača pre obec).

7. Dali sme vyrobiť zábradlie okolo pamätníka padlých v I. svetovej vojne pri zvonici.

8. Podarilo sa nám vysporiadať značnú časť pozemkov pod futbalovým ihriskom od Slovenského Pozemkového Fondu a zapísať to na list vlastníctva obce.

9. Konečne sa buduje aj dlho sľubovaná optika v našej obci. Chcem Vás poprosiť o trpezlivosť. Vyzerá to teraz kadejako, len nie dobre, no všetko zaasfaltujú a upravia naspäť a my budeme už len komfortne využívať služby Slovak Telekomu.

10. Usporiadali sme ďalší úspešný ročník Deň obce.

A čo máme rozrobené? Pracujeme na:

1. územnom pláne obce, ktorý by mal byť budúci rok hotový,

2. projekte na doplnenie verejného osvetlenia (nájsť projektanta, ktorý by sa do toho pustil bol veľmi náročný proces, no podarilo sa, práce na projekte finišujú a môžeme pomaly začať s územným a stavebným konaním),

3. projekte na zavedenie kamerového systému v obci,

4. monografii a zháňaní peňazí na tlač tejto úžasnej knihy (máte sa na čo tešiť).

Za všetky akcie, kultúrne či športové, za brigády, pomoc, radu, či milé slovo Vám všetkým zo srdca ďakujem. Prajem Vám krásnu jeseň.

Vaša starostka

Vaša starostka

Zaslúžia si pochvalu

Chcela by som sa opäť poďakovať ľuďom, ktorí sú ochotní pre seba a pre ostatných nezištne urobiť kus dobrej práce. Väčšinou sa opakujú tie isté mená, no nedá mi verejne im nevyjadriť svoju vďaka znova. A tak teda dovoľte, aby som poďakovala:

1. Ocinovi, ktorý v rámci svojho voľného času a zadarmo strávil 160 hodín dobrovoľne na obecnom úrade, aby zasaďačka a všetko ostatné vyzeralo tak, ako vyzerá - zrekonštruované priestory budete môcť všetci vidieť aj v deň volieb. Jemu patrí vďaka aj za osadenie stojanov a krhliel na cintorinách.

2. Záhradkárom, dôchodcom, malým aj veľkým zo ZŠ s MŠ, Malachovskej Doliny, OZ Malachovskej školy a OZ SPAM za ich večné brigády všade tam, kde je to potrebné. No ďakujem aj všetkým jednotlivcom, ktorí v rámci

prechádzky alebo venčenia svojho psíka vyzbierajú smeti a vyčistia tak naše okolie.

3. Všetkým dobrovoľníkom, ktorí sa zúčastnili čo i len malou štipkou na pripravách Dňa obce, hlavne Maňovi Pálovi, Michalovi Rosenbergovi a mojej rodine. No vďaka patrí aj Norovi Oravcovi, Maňovi a Milanovi Mojžišovcom, Tomášovi Strelcovi, Lucii Jančovej, Paľkovi Štofánovi a tiež všetkým "chlapcom", ktorí pomohli zložiť už za tmy pódium (Paľko Kapusta, Jožko Štulajter, Paľko Plaj, a chlapi z TJ Slovan Malachov). Ďakujem aj pani učiteľkám za tvorivé dielne, Matúšovi Gregorovi, ktorý nám pomohol vytiahnuť svojou technikou zapadnutých hasičov a tiež Jurajovi Solivajsovi za čas strávený pri fotoaparáte.

4. Pani Mariannke Bárdiovej, Ľubke Kubišovej a Adamovi

Lichému, vďaka ktorým sú práce na prvej knihe o Malachove v závere a všetkým, ktorí podporili alebo ešte len podporia finančnou čiastkou tlač tejto skvelej monografie.

5. Maňovi Mojžišovi, a jeho tímu, ktorí dobrovoľne osadili obrubníky okolo nášho nového detského ihriska a za ich spolaľhivú a krásnu prácu - sú šikovní.

6. Občianskemu združeniu Vidiečanky a všetkým, ktorí sa snažia kultúrne či športovo naplniť naše voľné chvíle.

7. Všetkým, na ktorých som nechtiac zabudla a ktorí sa tiež podieľajú na tom, aby sme žili v peknom, čistom, priateľskom a modernom Malachove.

Ďakujem.

Deň detí ako z rozprávky

Dňa 2. júna 2018 sme zorganizovali Medzinárodný deň detí v Malachove na "Dielí", kde bolo prihlásených rekordných 150 detí a prišlo aj veľa takých, ktoré neboli prihlásené. Pri registrácii na štarte nám pomohli p. L. Boďová a p. M. Šavoltová, ktoré deťom odovzdali kartičky, na ktoré si deti značili absolvovanie všetkých disciplín. V rozprávkovom lese sa deti stretli so Šašom, s pirátmi, a netradične aj s princom Harrym a Meghan. Pri nich si deti zopakovali anglické slovíčka a s myškami a s čarodejnicou si zase vyskúšali svoje chuťové poháriky.

Po areáli sa pohybovali aj ďalšie rozprávkové bytosti a zvieratká ako: vlk, medveď, ježibaba, Červená čiapočka, lienka, indiáni a Sid z Doby ľadovej. Teší nás, že o prácu organizátorov prejavili záujem aj mladšie ročníky, ktoré nám pomohli pri športových disciplínach. Prišli aj koníky z Pony farmy Suchý vrch, hasiči, ktorí

nám predviedli svoju prácu, aj vnútro hasičského auta.

Ako vždy bol veľký záujem o maľovanie na tvár. Deti si museli chvíľu počkať, kým prídu na rad aj napriek tomu, že sme mali až tri "maliariky".

Naši otcovia navarili dva druhy gulášu. O sladkú dobrotu pre všetky deti - palacinky s lekvárom alebo s čokoládou, sa postarala Lenka Kapustová so svojimi pomocníkmi, ktoré za namáhavú prácu (upiecť 350 ks palacínok nie je jednoduché) a za suroviny, nezobrali ani cent. Klobúk dole a veľká vďaka.

Opäť si detičky pochutnali na skvelej zmrzline od p. Haringa a Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s. Banská Bystrica

nám poskytla cisternu s pitnou vodou, ktorá žiaľ na "Dieli" veľmi chýba. Zmrzlina a pitná voda boli tiež poskytnuté sponzorsky.

Zlatým klincom dňa bol prelet lietadla ponad naše hlavy, z ktorého padali cukríky. Detičky mali nesmiernu radosť, takže cieľ bol splnený a námaha, ktorú sme vynaložili pri organizovaní tejto akcie stála za to.

Odmenou nám bol detský smiech a úsmev na tvárach malých, aj veľkých účastníkov.

Ďalší ročník MDD je za nami a sme radi, že rok čo rok sa na MDD zúčastňuje aj čoraz viac detí z Malachova, aj keď vždy vítame aj nemalé množstvo rodín z Banskej Bystrice a okolia. Ľudia majú túto akciu v obľube

najmä vďaka "nekomerčnosti" a pokojnej atmosfére v lone prírody. Cieľovou skupinou sú ale práve naše malachovské deti a rodiny. Práve pre ne sme my, dob-

rovoľníci, každý rok ochotní investovať svoj voľný čas a finančné prostriedky OZ Malachovská škola.

Ešte raz ďakujeme všetkým organizátorom a pomocníkom, ktorí sa podieľali na tejto krásnej detskej akcii.

**SRDEČNÁ VĎAKA!
BOLO SUPER.**

text: **Zuzana Púpavová**
za OZ Malachovská škola
foto: **Peter Necpal**

Hokejbalový turnaj

Dňa 19.5.2018 Občianske združenie Malachovská škola zorganizovalo už 3. ročník "Hokejbalového turnaja o pohár starostky obce Malachov". O našom turnaji sa dozvedeli aj iní hokejbalu chytiví mládežníci a pri registrácii sa prihlásili dve družstvá až zo Zvolena. V tomto roku súťažilo 5 družstiev: HKM Leňochody, HKM Neviem, HK Iskra Malachov, HKM Družstevník a HKM Mladí rytieri.

Víťazom sa stalo družstvo HKM Leňochody zo Zvolena, druhé miesto obsadilo HKM Mladí rytieri, tiež zo Zvolena a tretie miesto získalo domáce družstvo HMK Družstevník. Tešíme sa, že o hokejbal je veľký záujem, a že deti šport stále baví.

Popri hokejbale sme v telocvični ZŠ usporiadali aj burzu detských vecí (oblečenie, obuv, hračky). Veľká škoda, že skoro nikto nemal o

uvedenú burzu záujem, lebo tu bolo na výber krásne, skoro nové a málo používané oblečenie za ľudové ceny. Vecí bolo neúrekom a kupujúcich žalostne málo.

POZVÁNKA

**Srdečne Vás pozývame
na stretnutie
s Mikulášom,
ktoré sa uskutoční
v KD Malachov
v sobotu
8. decembra 2018.**

JABLKO ROKA 2018

V sobotu 29.septembra 2018 sa v Kultúr-nom dome v Malachove uskutočnila výstava ovocia a zeleniny "Jablko roka". Súťažilo sa 3. kategóriách:

- 1.Najkrajšie jablko
- 2.Najkrajšia zelenina
- 3.Najrozmanitejší stôl z ovocia a zeleniny

Súťaže sa zúčastnilo celkovo 17 vystavovateľov. Prezentovali spolu 93 vzoriek jablák a 11 stolov zeleniny a ovocia. Vystavené vzorky posudzovala komisia z banskej Bystrice.

Výsledky:

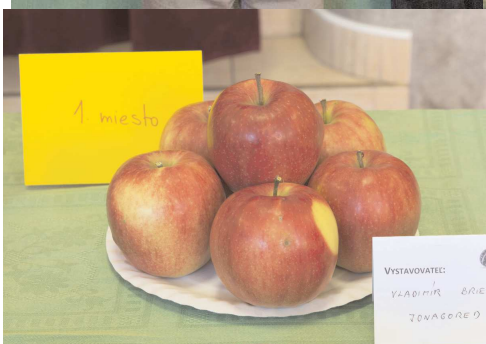
Najkrajšie jablko

- 1.Vladimír Brieda - odroda JONAGOLD
- 2.Ing. Jozef Žabka - odroda MELROVSE
- 3.Peter Schwarcz - odroda KOŽOVKA

Súčasťou výstavy boli aj vzorky jablák zo záhradkárskych organizácií v Banskej Bystrici. Ocenení bdržali diplomy a hodnotné vecné ceny. Ceny víťazom odovzdala starostka obce Lucia Ferenc- Gajdúšková. Za prípravu a usporiadanie výstavy chcem poďakovať Dušanovi Cimermanovi, Milanovi Cimermanovi, Patrikovi Lokšovi, Dáši Kaliskej, Jolane Oravcovej a Jane Žabkovej. Kuriozitou boli aj vystavené jablká vhodné pre diabetikov pre nízky obsah cukru - ONTARIO a MELÓDIE.

Mrzí ma, že aj napriek bohatej úrode ovocia prišlo vystavovať len 17 pestovateľov. Na slabú účasť sme si už zvykli. Ľudia spo-

Najkrajšia zelenina

- 1.Václav Pavlík - TEKVICA
- 2.Zuzana Kubišová - CIBUĽA
- 3.Viera Hnidková - CVIKLA

Najrozmanitejší stôl

1. miesto - Dáša Kaliská
2. miesto - Jana Žabková
3. miesto - Elena Briedová

hodnели a nemajú záujem prísť podporiť iných. Dňa 22.septembra sa konala okresná výstava v Badíne, kde nás vzorne prezentoval svojim 1. miestom s odrodou BOHÉMIA Vladimír Brieda.

Uvidíme, či po takom bohatom roku na úrodu ovocia bude budúci rok čo vystavovať.

Ing. Jozef Žabka
Predseda ZO SZZ

„Učiť sa znamená poznávať nové veci“

Učíme sa v твоch triedach - prváci a druháci v I. triede a tretiaci a štvrtáci v II. triede. Poobede trávime v školskom klube detí - chodíme do dielni, do Tihányiovského kaštieľa, učíme sa hrať na flautu. V utorok a vo štvrtok majú starší žiaci školský športový klub - okrem loptových hier boli už na kondičnom plávaní a dvoch túrach - na Mútnom a z Králik do Malachova.

Využili sme septembrové slnečné dni a išli sme sa pozrieť na Slovensko vlakom. Cestovali sme cez južné Slovensko do Košíc. Vo vlaku sme pozorovali okolitú krajinu a riešili úlohy, ktoré nám pripravili pani učiteľky. V Košiciach sme videli Dóm sv. Alžbety, Košický zlatý poklad, výstavu živých pavúkov z Afriky, Ázie a Južnej

... naši noví prváci ...

... učíme sa vo vlaku ...

Ameriky, spievajúcu fontánu pri Národnom divadle. Cestou domou sme obdivovali severné Slovensko, najmä Tatry.

Na didaktických hrách sme išli malachovským historickým chodníkom a riešili sme úlohy o histórii Malachova.

text a foto pripravila:
Mgr.Katarína Cholvádová

... Košický zlatý poklad ...

... v Košiciach pri moste lásky ...

... odchod z Košíc ...

... takto sa v triede hráme ...

... toto je môj kruh, ale podelím sa ...

Dopravná výchova na školskom ihrisku. Mali sme oblečené obrázky dopravných prostriedkov. Jazdili sme pomedzi kužely, popod tunel, obchádzali sme prekážky a riadili sme sa semaforom. Toto všetko vymysleli pre nás pani učiteľky. My sa ale máme!

Opakujeme si dni v týždni a priradujeme k nim farebné vrchnáčky.

FOTO

... nevyrušujte telefonujem ...

Pozorovali sme jesenné práce v záhrade. Pán Žabka nám o nich rád porozpráva

GALÉRIA

Kreslím do krupice ...
...takto si trénujem prstečky

Materiál pre pripravovanú pamätnú knihu Župy XVIII. Zvolenskej z roku 1927

(V roku 2018 si pripomínáme 100. výročie vzniku ČSR)

S blížiacim sa rokom desiateho výročia (1928) vzniku a založenia samostatného štátu československého vznikla myšlienka spisania dejinného materiálu verejnej správy v podobe pamätnej knihy Zvolenskej župy XVIII. Pri takej významnej udalosti ako bolo nadchádzajúce desiate výročie vzniku ČSR poveril Župný úrad vo Zvolene v septembri roku 1927 všetky okresné úrady, notárske úrady, starostov obcí, činiteľov verejnej správy, duchovných, učiteľov, kultúrne a stavovské organizácie pre zozbieranie, súpis a systematické spracovanie materiálu verejnej správy vrátane cirkevného a školského aparátu. Zozbieraný materiál mal byť rozdelený do niekoľkých hlavných častí, ako napr. stav verejnej správy, štátnej a cirkevnej výučby, finančnej správy, technickej, poľnohospodárskej, lesnej, obchodnej, remeselníckej, banskej, železničnej a poštovej správy. Kostra žiadaných elaborátov a chronologický postup pri súpise materiálu mal byť popretkávaný významnejšími detailmi a udalosťami z verejného života obcí, s cieľom poukázať na politické pomery a náladu obyvateľstva pred rokom 1918. Ďalej stav, pomery, škody na majetku a straty na životoch počas vpádu maďarských bolševikov na Slovensko v roku 1919. Ďalšími zachytenými bodmi mali byť počiatky a dejiny obce, majetok obce a rozsah chotára, používaný erb a farby obce, stav obyvateľstva a jeho triedenie podľa posledného sčítania (národnosť, náboženstvo atď.). V časti politickej načrtnúť stav a organizáciu samosprávy obce s pomenovaním všetkých súčasných aj minulých predstaviteľov obce, pri ktorých mal byť udaný vek alebo dátum narodenia, vierovyznanie, povolanie, ich vlastnosť alebo činnosť na poli verejnom a kultúrnom.

Za obec Malachov spísal v roku 1927 potrebné informácie a dáta obvodný notár Gejza Tichý, pod ktorého pôsobnosť patrili aj ďalšie obce radvanského obvodného notariátu, menovite Radvaň, Kráľová, Kremnička a Horné Pršany. Nižšie predložený materiál kopíruje požadovanú chronológiu a koncept. Žiaľ nepoznáme presné otázky pri jednotlivých bodoch, preto pri negatívnom zápise v podobe "Žiadne" nevieme akej oblasti sa týkali. Tento materiál je jeden z prvých zatiaľ objavených konceptom k akej takej chronológii a popisu Malachova, keďže vieme že prvá pamätná kniha Malachova sa začala písať až v roku 1934. Text je ponechaný v pôvodnom tvare aj s formulačnými a gramatickými chybami.

Malachov

1. Obec Malachov je malá obec patriaca ku obvodnému notariátu Radvaň. Založenie obce sa predpokladá na XIV. storočie. Pôvodní zakladatelia boli drevorobotníci a uhlári. Obyvatelia páliť drevené uhlie a to vozili do Banskej Bystrice na Uhlisko. V roku 1599 bola obec od Turkov vypálená.

2. Výška nad morom 440 m. Obec leží v údolí potoka Malachovky, obklopená je horami. Blízko obce je vrch Trávny Ždiar 821 m. vysoký. Vyše Malachova je osada Ortúty, kde boli bane na živé striebro aj huta. Obyvatelia z Malachova v XVII. - XVIII. storočí pracovali v baniach a hute. Bane sú už úplne zapustené od vyše 100 rokov, z huty nič není zachránené. Od toho času sa obyvateľstvo zaoberá roľníctvom, chovom dobytky, drevorobotníctvom a veľká časťka pracuje v Banskej Bystrici v továrňach.

3. Celková výmera chotára obce Malachov činí 996 j.(jutár) 1534 s.(siah), z toho oráčiny 279 j. 297 s., záhrad 43 j. 391 s., lúk 278 j. 1240 s., pastvy 102 j. 17 s., hory 216 j. 1587 s. a neúžitkovej pôdy 79 j. 1202 s.

4. Od obce na juh je vrch Hrádok, kde bola nejaká menšia pevnosť postavená. V tomto vršku najdené boli črepy neoblievaných hlinených nádob - zaiste bohoslužebných - ktoré sú z čiasťky v Budapešti z čiasťky v Turč. Sv. Martine v Muzeu ukladé.

5. Obec Malachovo mala dľa sčítania ľudu r. 1910, 116 domov 669 obyvateľov, dľa sčítania ľudu r. 1920 bolo 122 domov 696 obyvateľov, z toho Slovákov a Čechov 696. Podľa náboženstva r. kat. 252, ev. a.v. 441, židov 3. Do roku 1910 jestvovala aj samostatná obec Dolné Pršany. Nariadením ministra vnútra č. 86.691/910 počnúc od 26. sept. 1910 obec Malachovo a Dolné Pršany slúčené boli v jednu obec.

6. Obec pred prevratom bola spravovaná obecným predstavenstvom a výborom. Výbor pozostával z 12 členov, z 6 najviac daňplatiacich (virilistov) a 6 volených. Obecné predstavenstvo aj výbor bol volený na 3 roky. Od prevratu obec spravuje obecná rada aj zastupiteľský zbor. Obecná rada pozostáva z 5, zastupiteľský zbor z 15 členov. Všetci sú volení na 4 ročnú dobu.

6/a. Znak obec nemá

7. Žiadne

8. V roku 1858 bola utvorená ev. a. v. jednotriedna ľudová škola. Od toho času až po dnes jestvuje ako cirkevná jednotriedna ľudová škola.

9. Žiadne

10. Od roku 1925 je v obci obecná verejná knižnica 60 zväzková.

10/a. Žiadne

11. Obec miestnym chudobným ročne 100 Kčs podpory venuje.

12. Obec patrí ku zdravotnému obvodu Radvaň.

13. Výrobný závod žiadon není, maloživnostníkov je 8, maloobchodníkov 2.

13/a. Pred prevratom v obci banka alebo sporiteľňa nebola. Od roku 1923 je založené "Úverné družstvo", ročítý peňažný obrát činí 20 000 Kčs.

14. Žiadne

15. Obec je majetne veľmi chudobná. Budovy nemá žiadne. Má lúku vo výmere 3 kat. jutár.

16. Obec je dobrou vicinálnou cestou spojená so št. hradskou. Silničná sieť 3 km.

17. Žiadne

18. V obci sa nachodí jedon kultúrny spolok pod menom "Vzdelávací a čítací spolok".

B. Čiasť politická

1. Dňa 1-ho júla 1918 bol rychtárom obce Ján Pažitka rolník narodený v Dolnej Mičinej 12. marca 1866. Posledný rok svetovej války obecnosť prežívala vo veľkej biede. Potravín nebolo, zárobok bol malý, obyvateľstvo zadlžené, takže sa všeobecne túžilo po lepšej budúcnosti.

2. Prevrat celá obec oduševnením víťala a prežila ho v najlepšom poriadku. Na prvom slovenskom zhromaždení dňa 8. dec. 1918 v Radvani obec bola hojne zastúpená. Niektorí jednotlivci využili hlásanú slobodu tak, že drevo z erárnej hory si bez povolenia a zaplatenia brali a vojenský sklad na "Fončorde" v Banskej Bystrici pomáhali robať. V obci sa nikomu žiadna škoda nestala. Občania strážili vojenský sklad pod Hornými Pršanmi, veliteľom bol Miloš Meško učiteľ. Vojenský sklad poškodený nebol.

3. Starý úrad aj výbor spravovania obce ďalej viedol, národná rada utvorená nebola.

4. Bolševický vpád v obci už nebol tak spokojne prežitý ako prevrat. Na životoch si nevyžiadal žiadnej obeti, utrpel ale hmotnú škodu Leopold Brichta krčmár a obchodník. Uškodenie Brichtu sa stalo nasledovne: Dňa 12-ho júna 1919 prišli do krčmy Leopolda Brichtu traja čsl. vojaci, pýtali si rum. Krčmár im dal rum a keď už boli podnapití, vyzval ich, aby platili. Na miesto platenia vojaci chytili pušky, namiერიli tie proti krčmárovi a ho vyzvali aby im dal piť, lebo ho ihneď zastrelia. Krčmár Brichta videl, že jeho život je ohrozený, usiel preč aj s manželkou, na služku zanechal celý dom. Vojaci si potom sami vzali piť čo sa im len páčilo a vyzvali prítomných občanov, aby si i oni vzali, čo len chcu. Prítomní občania vidiac vojakov brať, vrhli sa i tí na krčmu a na obchod a brali všetko čo im len pod ruku prišlo.

pokračovanie na strane 11

Prevencia

ako sa nestáť obeťou trestných činov prebieha aj v okrese Banská Bystrica

Zamestnanci odboru prevencie kriminality kancelárie ministerky vnútra SR v rámci Národného projektu "Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť" už niekoľko mesiacov realizujú množstvo pracovných stretnutí a preventívnych aktivít pre seniorov.

Banskobystrická krajská koordinátorka Monika Cibulová a krajské asistentky Veronika Buvalová Poláková a Daniela Puhallová okrem krajského mesta Banská Bystrica navštívili a poskytli informácie o Národnom projekte a činnosti kontaktných bodov aj v obciach Nemce, Malachov, Badín, Brusno, Hladel, Hronsek, Strelníky, Slovenská Ľupča, Medzibrod, Lučatin, Sebedín-Bečov či Horné Pršany. Besedy na tému "Seniori, ako sa nestáť obeťou trestného činu" prebehli v Banskej Bystrici a v obciach Lučatin, Sebedín-Bečov, Strelníky a Slovenská Ľupča. Starší obyvatelia získali nielen informácie o projekte a činnosti kontaktného bodu, ale aj o podvodoch a trestnej činnosti, ktorá je páchaná na senioroch. Na záver dostali niekoľko rád a odporúčaní, ako sa nestáť obeťou trestného činu. Snaha krajskej koordinátorky a asistentiek nekončí a budú pokračovať aj v ďalších obciach.

V rámci realizácie projektu sa vytvárajú kontaktné body na území celej krajiny. Tie sa nachádzajú na okresných úradoch v každom krajskom meste alebo v ich klientskych centrách. V Banskej Bystrici sídli kontaktný bod na Štefánikovom nábreží 7 v budove klientskeho centra okresného úradu a má vo svojej pôsobnosti celý banskobystrický kraj.

Základným poslaním kontaktného bodu je v prvom rade nastavenie spolupráce prostredníctvom zapojenia všetkých zainteresovaných subjektov a následné sietovanie a koordinácia systémov a inštitúcií. V druhom rade je úlohou kontaktného bodu pomoc a poradenstvo pre obeť alebo potenciálne obeť trestných činov, ktorá sa začne poskytovať ku koncu tohto roka.

Viac informácií o projekte nájdete na www.minv.sk/prevenciakriminality/projektyzeurofondov

alebo na FB <https://www.facebook.com/pg/prevenciakriminality/posts/>.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa (OP EVS).

Materiál pre pripravovanú pamätnú knihu Župy XVIII. Zvolenskej z roku 1927

(V roku 2018 si pripomínáme 100. výročie vzniku ČSR)

dokončenie zo strany 10

Za pár minút sa zhromaždil okolo krčmy celý hŕb ľudu a každý bral čo len mohol. Večer krčma, obchod aj byt bol úplne vykradnutý. Leopold Brichta utrpel škodu do 40 000 Kčs. Našli sa aj statočnejší občania, ktorí prišli brániť majetok Brichtu, vtedy už ale hnutelnosti boli rozobrané. Obránili mu aspoň dom aj niečo z náradia. Traja vojaci medzi časom zmizli, totožnosť tých sa nedala ustáliť. Na druhý deň hlásil prípad uškodený krčmár četníctvu v Banskej Bystrici. Štrnásť hlavných vinníkov bolo vzatých do Bratislavy, kde boli za tri týždne zavrení. Iným škoda počas bolševického vpádu zapríčinená nebola. Na vyhlásku ministra Dr. Šrobára sa na vojenskú službu dobrovoľne prihlásili Ondrej Ivan, Pavel Dobrota a Ján Homola. Bolševici do obce neprišli, boli na 5 km od obce. Streľbu ale bolo už dobre počuť, strach bol medzi obecnstvom značný.

5. Za rychtára v októbri 1919 bol zvolený Samuel Plaj narodený v Malachove r. 1879. Pomery sa zlepšovali, zavedený bol poriadok. Ľud pekné peniaze vyrobil, nešťastím je ale pre obec rozšírený alkoholizmus, takže i pri dobrom zárobku ľud nič neusporil. Potravné družstvo v roku 1922 vystavilo peknú poschodovú budovu, kde je umiestnený

obchod aj úverné družstvo.

6. Pri voľbách v novembri 1923 bol za starostu vyvolený Ján Riečan robotník v mlyne, narodený v Kráľovej r. 1876. Vzdor tomu, že obyvatelia sú značne zadĺžení v roku 1925 odkúpilo 10 rodín z veľkostatku Šarlota Hegedús r. Radvanský 220 kat. jutár lesa, lúk a pastvy, taktiež v roku 1926 odkúpili z majetku Dr. Emila Bárczy 60 kat. jutár pastvy aj lúk. Majetkove sa občania posilnili, hospodárstvo aj chov dobytka sa vyvíja. V roku 1926 vybudoval lesný erár i s pomocou obce úsek cesty od Malachova po Ortúty. Komunikácia sa následkom toho zlepšila. Pri posledných voľbách v nov. 1927 bol za starostu zvolený Ján Kapusta robotník na pile, narodený v Malachove r. 1900. Na jar r. 1828 sa majú rúrkovať osredky "Močare". Po prevedení drenáže 20 jutár dobrej orácej plochy pribudne v obci.

7. Žiadne pamiatky v obci nieto.

**text pripravil:
Tomáš Cimerman**

MALACHOVSKÁ MAŠKRTA

s novou kategóriou Zdravá maškrtá

Náš kultúrny dom v nedeľu 30. septembra znova lákal vôňou sladkých, ale aj slaných pochútok. Tentokrát boli pre súťažiacich pripravené štyri kategórie - Torty, Koláče, Slané, ale aj nová kategória Zdravá maškrtá.

S napätím sme očakávali, či si práve táto kategória nájde svojich obľúbencov - a stalo sa, nakoniec bolo v tejto kategórii až päť vystavovaných produktov. Zámer tohtoročnej Maškrtky, piecť chutne ale i zdravo sme podporili účasťou autorky série kníh zdravého prístu-

chutné Kysnuté závitky. V novej kategórii ZDRAVÁ MAŠKRTA, excelovala naša domáca pani Marta Kapustová, ktorá obsadila tretie miesto s Chrumkavým jablkovým koláčom a prvé miesto s Cuketovým koláčom. Druhé miesto vysúdila

Mária Gregorčoková so Škvarkovými pagáčmi, prvé miesto zostalo vďaka Jarke Steinsdorferovej v Malachove.

Jarka napiekla veľmi chutné Kysnuté závitky. V novej kategórii ZDRAVÁ MAŠKRTA, excelovala naša domáca pani Marta Kapustová, ktorá obsadila tretie miesto s Chrumkavým jablkovým koláčom a prvé miesto s Cuketovým koláčom. Druhé miesto vysúdila pani Viera Havranová a jej Zelerové tyčinky. Porota sa rozhodla len v tejto jednej kategórii umožniť zúčastniť sa súťaže aj s dvoma produktami, nakoľko išlo o novú kategóriu. V kategórii KOLÁČ tretie miesto obsadila naša Valéria Cimermanová a jej Žltový rez, na druhom mieste skončila Ing. Helena Pavelková a jej Smotanové rezy, prvé miesto porota prisúdila pani Márii Gregorčokovej a jej Jablkovo-makovej štrúdlí. V kategórii TORTY si pekné tretie miesto vybojovala pani Viera Havranová a jej Pes na vankúši, druhá skončila Antónia Adamcová

niť sa autobusového zjazdu a vstupu na medzinárodnú cukrársku výstavu EXPO SWEET 2019 vo Varšave. Sú to: **Alena Filadelfiová v kategórii Torty, Mária Gregorčoková v kategórii Koláč, Jaroslava Steinsdorferová v kategórii Slané a Marta Kapustová v kategórii Zdravá maškrtá.** Všetkým oceneným vo všetkých kategóriách ešte raz srdečne blahoželáme, ale zároveň pripomíname, že je to len súťaž, kde nemôžu vyhrať všetci.

Podujatie tohto roku modernizovala pani Monika Pastuchová, ktorá si pripravila s niektorými súťažiacimi resp. členkami poroty aj nahrávky do rádia Regina. Aj tohto roku sme umožnili vyhrať niektorým návštevníkom tombolu a celé podujatie ukončilo vystúpenie ľudovej hudby Kamaráti moji. Čo dodať na záver? Pri príprave nového ročníka sa budeme venovať novým podnetom od súťažiacich - napr. zvoliť pre tortárky jednu tému, hodnotiť zvlášť dizajn, umožniť odkonzultovať si rozhodnutie poroty priamo so súťažiacimi ... no uvidíme. I keď tohtoročnú Maškrtu nenavštívilo toľko ľudí ako vlni, hodnotíme tento ročník pozitívne. Na svoje si prišli nielen maškrtníci sladkých tort a koláčov, ale aj vyznávači zdravého životného štýlu. Ďakujem všetkým žienkam, ktoré organizáciu pomohli v tomto ročníku, hlavne ochutnávka bola zvládnutá - konečne - perfektne.

V každom prípade je Malachovská maškrtá poriadna reality šou, ktorá si získava srdcia kulinárov nielen z blízkych, ale i zo vzdialenejších miest.

Monika Sisková s jej prezentáciou v zdobení koláčov.

pu k stravovaniu, ktoré sa stali bestsellermi. Najedzte sa do sýtosti 1, 2 a 3 - Antónia Mačingovej, ktorá v rámci tohto podujatia mala hodinovú prezentáciu o tom, ako sa zdravšie stravovať. Prezentácia to bola zaujímavá, prebiehala formou veľmi plodnej diskusie. Pani Mačingová bola tiež jednou z trojčlennej zostavy odbornej poroty. Druhou bola pani Monika Sisková zo Spolku cukrárov Slovenska, ktorá okrem hodnotenia prinesených produktov mala prezentáciu v zdobení koláčov, pričom zdobenie si mohli vyskúšať aj návštevníci podujatia. Tretou porotkyňou bola pani Viera Sebiňová zo Zvolena, členka Klubu cukrárov Slovenského zväzu kuchárov, ktorá sa pravidelne zúčastňuje i medzinárodných cukrárskych súťaží, na ktoré pripravuje tiež aj svojich žiakov zo Strednej odbornej školy hotelových služieb vo Zvolene. A ako to celé dopadlo? V kategórii SLANÉ na treťom mieste skončila naša domáca Elenka Briedová so Slanými kolieskami, druhá bola

a jej Krstinová torta, prvé miesto obhájila z vlaňajška pani Alena Filadelfiová s tortou Myšky na knižke. Cenu diváka získali: v tortách pani Nataša Greschnerová a jej torta s názvom Láska na celý život, v slanom naša Lydka Boďová a jej Lokšičky, v koláčoch Ing. Helena Pavelková a jej Smotanové rezy a v zdravej maškrtke Zelerové tyčinky pani Viery Havranovej. Pani Monika Sisková sa prostredníctvom Spolku cukrárov Slovenska postarala o krásne ceny pre víťazov vo všetkých štyroch kategóriách, ktoré hodnotila odborná porota. Víťazi tak získali možnosť zúčast-

... koláčiky ...

Ďakujeme týmto Banskobystrickému samosprávnemu kraju, ktorý podporil projekt nášho OZ Vidiečanky Malachov - V Malachovskom chotári kultúre sa darí, v rámci ktorého sme tohtoročnú Maškrtu usporiadali.

Jana Krnáčová - Vidiečanky Malachov

**S FINANČNOU PODPOROU
BANSKOBYSSTRICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO KRAJA**

3. miesto - Viera Havranová

Cena diváka -
Nataša Greschnerová

... krstinová...

Porotkyne - zľava Mgr. Antónia Mačingová,
v strede Monika Sisková a vpravo Bc. Viera Sebiňová

... cukríkové kytice Zuzky Púpavovej ...

Víťazná torta Aleny Filadelfiovej

World music skupina BANDA a Štefan ŠTEC v MALACHOVE

Skvelá atmosféra sprevádzala koncert 27.9.2018 v našom kultúrnom dome, kde sa predstavila skupina BANDA. Táto medzinárodne oceňovaná formácia získala vysoký kredit aj medzi domácimi folkloristami a práve jedného z nich, speváka ľudových piesní - Štefana ŠTECA - si ako hosťa prizvali na náš koncert.

Famózna BANDA, ktorej členovia Alžbeta Lukáčová i Samo Smetana sú verejnosti známi z vydarenej folklórnej šou Zem spieva (kde sa predstavili v úlohách porotcov) - podobne ako Štefan ŠTEC, ktorý v tejto šou bojoval o najvyššie umiestnenie, predviedli skvelý výkon, ktorý bol na záver odmenený dlhotrvajúcim potleskom a

... bavili sa všetci ...

prišlo i na standing ovation... BANDA i Štefan ŠTEC nenechali nikoho na pochybách, že sú vynikajúci profesionálni umelci, ale tiež srdeční ľudia, ktorí radosť z hudby, tanca a tvorenia rozdeľujú nám ostatným.

Jana Krnáčová, Vidiečanky Malachov
Foto: Mirec Pôbiš Photo

... v divadelnej šatni ...

Štefan Štec

... Samo Smetana...

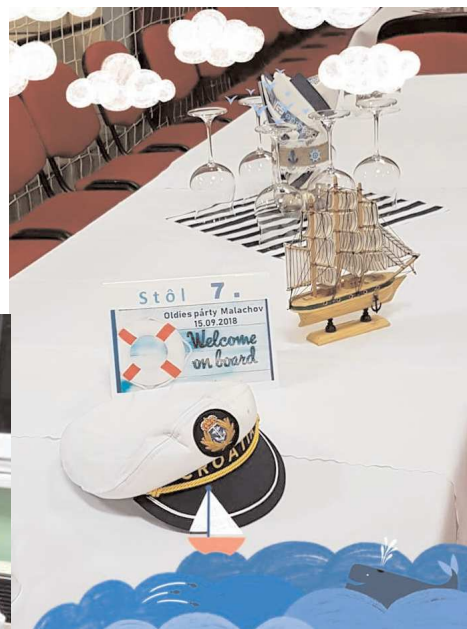

Alžbeta Lukáčová

Oldies party v Malachove

Tento druh zábavy je určený pre všetky vekové kategórie ale hlavne pre nás, narodených pred rokom 1980, ktorým sa páči hudba 70-80-90 rokov. Dňa 15. 9. 2018 sme sa opäť veľmi dobre zabavili na v poradí už 5. Oldies party. Vždy sa snažíme tematicky zaujať a motivovať našich hostí. Táto Oldies party bola v téme NÁMORNÍČKA. Vždy si dáme záležať na celkovej výzdobe sály kultúrneho domu a dúfame, že ani teraz sme nesklamali. Krásne pripravené prostredie podporili samozrejme najviac hostia, ktorí prišli v originálnych outfitoch.

sú tiež odmenené peknými a hodnotnými cenami. Samozrejme TOMBOLA nescela chýbať a aj tentokrát bol o ňu veľký záujem. Nesmierna vďaka patrí všetkým sponzorom, ktorí nám prispeli na tombolu, ako aj všetkým organizátorom a priaznivcom Oldies party, bez ktorých by sme túto fantastickú zábavu nemohli organizovať a neustále ju vylepšovať, pretože je nás v organizačnom výbore len pár a bez ich pomoci, by sme takéto podujatie sami nezvládli. Nechceme zakladať nové občianske združenie, myslí-

organizačného výboru Oldies party prispeli, každá po 50 Eur, do zbierky na vydanie knihy o Malachove.

Takmer všetci sa úžasne zhostili témy a bielo-modré pásikavé tričká priam zaplavili celú miestnosť. Už sa stalo tradíciou, že pri vstupe vítame hostí pripitkom pre spríjemnenie atmosféry, ku ktorej prispel počas celej dico-noci veľkou mierou aj DJ MIÑO. Veľkým oživením party bolo aj vystúpenie mladej populárnej skupiny z LŠU zo Slovenskej Lupče, ktorá zožala obrovský aplauz. Na každej našej Oldies party sú vstupenky zlosovateľné a najkrajšie outfity

me si, že ich je v našej obci už dosť a aj tak v nich aktívne pracujú viac-menej tí istí ľudia. Naším zámerom, okrem dobrej zábavy, je a aj bolo zviditeľniť našu obec v širokom okolí a v blízkej Banskej Bystrici a naviac ak z takéhoto podujatia budeme mať nejaký zisk podelíme sa oň s už fungujúcimi OZ v Malachove, hlavne s tými OZ, ktorého členovia nám pri organizovaní Oldies party pomohli. Takto sme už prispeli malým finančným sponzorským darom OZ SPAM, krúžku Pohoda pri OZ KD Malachovčan a podporili sme aj OZ Malachovská škola vecnými darmi od našich sponzorov pri organizovaní MDD. Štyri členky

Dovoľte nám, aby sme vás milí spoluobčania pozvali na pripravovanú 6. Oldies party a to na "ROZPRÁVKOVÝ SILVESTER" - SILVESTROVSKÚ Oldies party dňa 31. 12. 2018, ktorú usporiadame v spolupráci s OZ Malachovská dolina.

text a foto :
Žofia Štulajterová
Katarína Bedriková,
Lucia Kapustová,
Zuzana Patrášová

Začínáme bilancovať..

Blíži sa koniec roka a s ním aj vyhodnotenie všetkého, čo nám už pomaly sa končiaci kalendárny rok priniesol. Podakovanie za zrealizovanie diela patrí všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli či už vlastnou aktivitou, nápadmi či kritikou.

Začala by som tým, že na začiatku roka 2018 mal klub 66 členov.

V júni sme sa rozlúčili s našou bývalou členkou, kronikárkou, ktorú do septembra 2013 spracovávala, **Zdenkou Zádrapovou**.

Navštívili sme našu členku Anku Valuškovú, ktorá je dlhodobo chorá a Máriu Oravcovú, ktorá bola po operácii v ich domácom prostredí.

Naša aktivita.

Uskutočnili sa dve členské schôdze, na ktorých sme zablahoželali jubilantom, členom klubu, ako aj pozvaným oslávencom z našej obce. Na marcovej schôdzi sme si pripomenuli Medzinárodný deň žien a prizvali muzikantov z Podlavíc Mirka Balúcha s kamarátom. Pripravili sme si aj svoj kultúrny program.

V kultúrnej oblasti.

Zúčastnili sme sa predstavenia Radošinského divadelného súboru "To nemá chybu" a kultúrneho podujatia k MDŽ v Športovej hale na Štiavnickách. Absolvovali sme slávnostný koncert pri príležitosti životného jubilea Jána Ambróza. V kultúrnom dome v Malachove sme sa zúčastnili vystúpenia slovenskej hudobnej skupiny BANDA s hosťom Štefanom Štecom. Akciu organizovali VIDIEČANKY. V októbri sa zúčastnime mega koncertu Dalibora Jandu a kapely PROTOTYP.

A čo brigády ?

Aj tento rok v apríli sme sa zišli na brigáde

Pred Kováčovie domčeku-po brigáde

pri úprave cintorínov, ktorej sa zúčastnili - **Boďová Lydia, Briedová Elena, Bukvajová Jarmila, Briedová Mária, Bušovská Zuzana, Homolová Ľudmila, Dobrotová Mária, Hnidková Viera, Oravcová Elena, Kyseľová Oľga, Plajová Mária, Šimová Júlia, Brieda Vladimír, Slivka Ondrej a Terem Pavel**. Po brigáde sme sa stretli v kultúrnom dome, kde sme si pripravili malé občerstvenie.

V máji sme sa zas stretli pri jarnom upratovaní v Kováčovie domčeku vo vnútri aj v okolí domčeka.

Brigády sa zúčastnili **Boďová Lýdia, Briedová Elena, Briedová Mária, Dobrotová Mária, Homolová Ľudmila, Hnidková Viera,**

Oravcová Elena, Frčka Jozef a Slivka Ondrej.

A čo pohyb, šport ?

Aj v tomto roku sme úspešne reprezentovali na piatom ročníku Športíady seniorov v Banskej Bystrici, kde z 28 trojčlenných súťažiacich družstiev sme sa umiestnili na druhom mieste. Zo 101 súťažiacich sme získali medaily v rôznych disciplínach **Bukvajová Jarmila - zlatú, Briedová Elena - zlatú, Slivka Ondrej - zlatú a bronzovú, Žabka Jozef - zlatú, Oravec Ján - striebornú a ďalej sa súťaž zúčastnili Brieda Vladimír, Brieda Miroslav, Frčka Jozef a Boďová Lýdia v stolnotenisovej súťaži.**

Trojčlenné družstvo **Briedová Elena, Bukvajová Jarmila a Šavoltová Mária** reprezentovali našu obec v súťaži vo varení zemiakovej fučky v Badíne, pod názvom **Hlobánska fučka**, ktorá je súčasťou folklórneho stretnutia na Badínskom vršku.

Spoločenské aktivity

Zúčastnili sme sa večerného programu **Folklórnych slávností pod Poľanou v Detve**, ktorý organizovali VIDIEČANKY Malachov. Program bol venovaný spevákovi, vedcovi, vysokoškolskému pedagógovi prof. Milanovi Krížovi pri príležitosti jeho životného jubilea a 60 ročného výročia folklórneho súboru PARTIZÁN. Vrátili sme sa neskoro, ale plní dojmov.

V Športovom areáli obce na **"Deň obce Malachov"** sme sa aj my zúčastnili súťaže vo varení gulášu. Za náš klub varili **Dzúrik Ján a Frčka Jozef** pomáhali im **Terem Pavel, Briedová Elena, Homolová Ľudmila**. Dovozy napečených zákuskov od našich členiek zabezpečili **Boďová Lýdia a Slivka Ondrej**, ktoré potom ponúkali **Bušovská Zuzana**

Nášteva pri Anke Valuškovej

a Dobrotová Vlasta. Naše pozvanie prijali priatelia z **Dobrej Nivy**. Spoločne sme si posedeli, porozprávali, pozreli kultúrny program, v ktorom vystúpila aj naša spevácka skupina **SKALKY**. Bol to príjemný deň. Tešíme sa na ďalšie naše stretnutie.

V septembri sme sa zúčastnili výstavy "**JABLKO ROKA 2018**" ktorú organizovala Základná organizácia záhradkárov v Malachove, ktorú sme doplnili o výstavu "**ZBIERKY**" a napečenými domácimi zákuskami našich členiek. Na výstave sme žali aj úspechy vo vystavovaných exponátov aj našich členov. V kategórii Jablko roka 2018 získali **Brieda Vladimír - 1.miesto, Žabka Jozef - 2.miesto**, v kategórii najkrajšia zelenina **Kubišová Zuzana - 2. miesto, Hnidková Viera - 3.miesto**, a v kategórii najrozmanitejší stôl **Žabková Jana - 2. miesto, Briedová Elena - 3. miesto**. **Brieda Vladimír** bol ocenený aj v okresnej súťaži o "**NAJKRAJŠIE JABLKO OKRESU**" v Badíne a získal 1. miesto.

V septembrovú nedeľu **VIDIEČANKY** v KD

Športláda 2018 - súťažiaci

Pod Skalkou - stretnutie

Malachove pripravili "**Malachovskú maškrtu 2018**", v ktorej sa súťažilo v kategóriách torta - koláč - slané pečivo. Do súťaže priniesli svoje produkty aj naše členky. Odborná porota vyhodnotila v kategórii slané pečivo - **Briedová Elenu - 3. miesto a verejnosť Boďovú Lýdiu - v kategórii slané pečivo**. Program bol bohatý aj s ľudovou hudbou "**Moji kamaráti**" a tombolou.

A čo nás čaká do konca roka?

V októbri pripravujeme slávnostnú členskú schôdzu pri príležitosti "**Mesiaca úcty k starším**", nie len pre našich členov, ale s podporou Obecného úradu pre všetkých starobných dôchodcov obce.

Srdečne Vás pozývame.

Spracovala :
Briedová Elena

Spomienka na Zdenku Zádrapovú

Ako ten čas rýchlo letí!

Všedných dní veľa, občas sviatky....

a zrazu tak divno je Ti, keď sa obzeráš späť.

Zrakov duše pátraš v diali, spomienky sa roja v mysli,

čo smútok v duši tislí, čo radosť prinášali, čo nás divadlo učiť hrali.

Zdenka Zádrapová režírovala veľa divadiel a veselých vystúpení. Vďační sme boli, keď sa z hľadiska ozval potlesk, vtedy jej srdce radosťou podskočilo. Naša režisérka Zdenka, učiteľka nášho Malachovského divadla, obnovila tradície Malachovského divadla, hľadala hercov, šepkárov, kulisárov a všetko čo k divadelnému vystúpeniu patrilo. Volali sme ju Zdenka Rejžová. Postarala sa o **BILTÉN** (bulletin), v ktorom bola história divadla a všetko o našich divadelných vystúpeniach. V ňom si zaznamenávala ešte aj počet vystúpení každého herca. Jej pekným úhladným písmom písala aj divadelnú kroniku.

Vrelá vďaka Zdenke - za všetko. Za všetky spomienky a zážitky s ňou. Navrhla veľkú divadelnú oslavu generáčnych hercov, na ktorú sme pozývali všetkých bývalých hercov. Na nej sme zaspomínali na všetky vystúpenia a rôzne zážitky prežité na javisku. Rodnú zem veľmi milovala a veľa spomienok na ňu mala. Posledné roky v Boci prežila a svoju púť tu aj ukončila. So Zdenkou Zádrapovou sme sa naposledy rozlúčili dňa 5. 6. 2018.

Češ' jej pamiatke.

Od sáčku k sáčku

Dnes si už mnohí z nás zvykli, že na začiatku mesiaca dostanú od svojej zberovej spoločnosti plastové vrecia určené na triedenie. No uvažovali ste niekedy nad tým, akú cestu podstúpi to vrece, ktoré sa naplní odpadom vo vašej domácnosti?

Všetko začína práve u vás doma. Pri správnom triedení končí v žltom vreci plastový odpad, akým sú PET-flaše, obaly z pracích a čistiacich prostriedkov, ako i plastové sáčky a obaly. Zberová spoločnosť vezme zo žltých vriec vytriedené plasty, ktoré sa dotriedia na triediacej linke. Zo zmesi plastov putujúcej na páse sa vyberajú PET fláše, fólie (medzi nimi i samotné žlté vrecce) a ostatné druhy, keďže každý má špeciálne spracovanie.

Pracovníci z pásu vyhadzujú i nečistoty, ktoré do plastov nepatria. Roztriedené druhy plastov sa po pretriedení lisujú do balíkov a odvážajú na spracovanie k recyklátorom.

Regranulát

Výsledkom recyklácie plastov býva tzv. regranulát, čo je vstupná surovina na výrobu nových plastov.

Plasty sa totiž väčšinou vyrábajú z malých guľôčok materiálu (granulátu), ktorý sa zahrieva a následne vytlača do fóriem. Regranulát je vlastne rovnaká vstupná surovina na výrobu

plastu, ktorá však nebola vytvorená z ropy, ale z vytriedeného odpadu.

Regranulát sa dodatočne „vyperie“, aby bol pripravený na ďalšiu úpravu takzvaným extrudovaním. To je výrobný proces, pri ktorom je za pomoci teploty a tlaku pôvodný materiál roztavený, vytlačený do výsledného tvaru a v chladiacej vani je ochladený, potom osušený, a narezaný na požadovanú dĺžku.

Pridaním farbiva do suroviny možno novú fóliu farebne upravovať a k vám sa znova dostáva vo forme žltého vreca – na odpad. Na výrobu 1 tony plastov sa spotrebuje až 2,5 tony ropy. Toto množstvo ropy je možné nahradiť 1,2 tonami zberových plastov. Pri takejto recyklácii dochádza k 97% úspore energií oproti výrobe z ropy. Ďalší dôvod, prečo sa oplatí odpad triediť a recyklovať. Preto vy len triedte a o ostatné sa postaráme my.

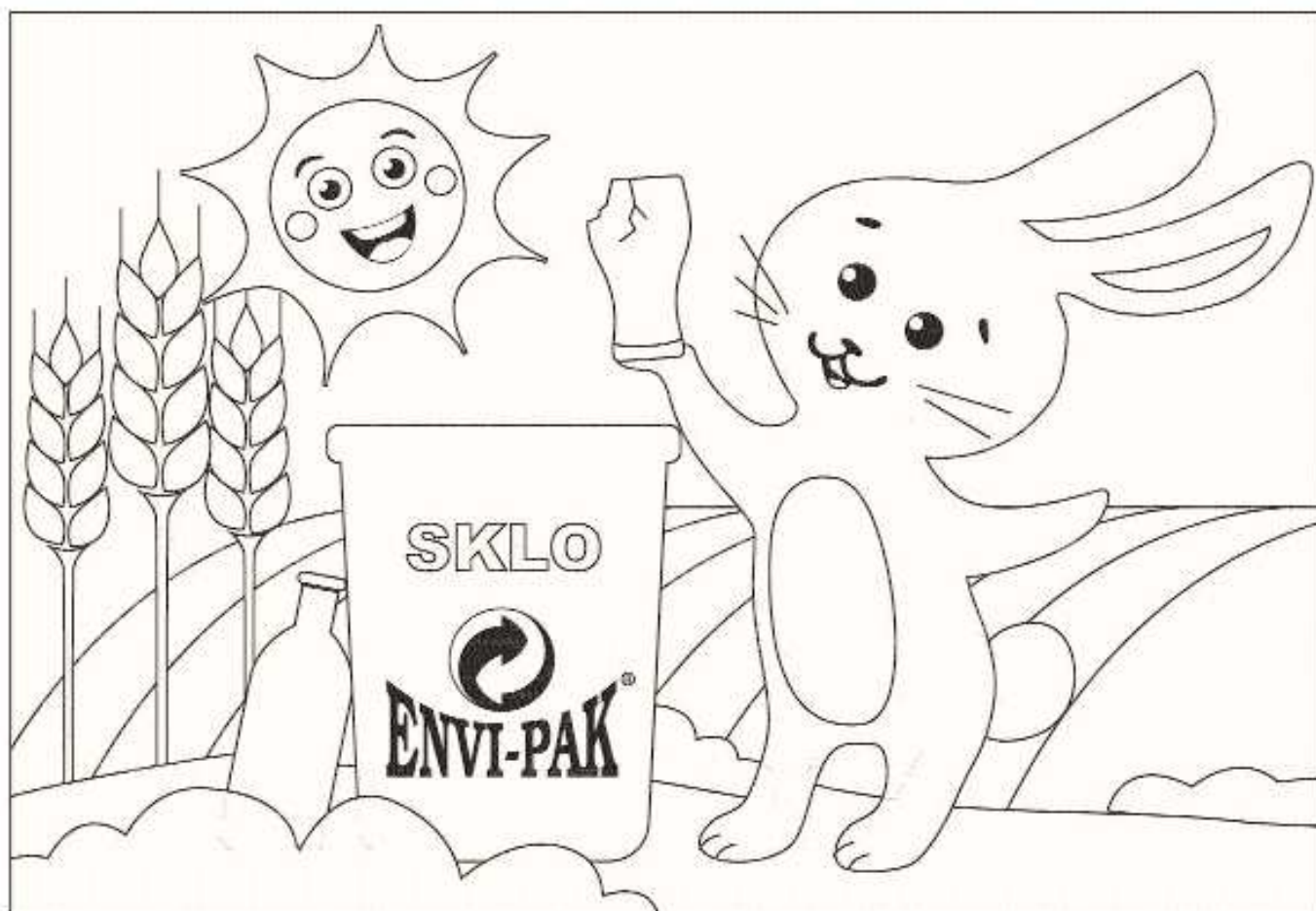
Pretriedenie plastového odpadu

Extrudovanie fólie

Finálna úprava plastových vriec

Jesenné spaľovanie

malé deti, tehotné ženy a starších ľudí

OHROZUJE

A už je to tu! Jedinečný, každoročne sa opakujúci fenomén a slovenský „folklór“... Prišlo jesenné obdobie a ľudia si začínajú čistiť svoje záhrady. Rôzne vňate, konáriky, lístie, burinu, suchú trávu, zvädnuté rastliny – toho všetkého sa chce „poriadkumilovný záhradkár“ zbaviť.

Najlepšie čo najrýchlejšie a bez námahy. Bez rozmyslu berie zápalky a zapaluje nahromadenú kopy. Hurá, oheň! Opäť zažíva pocit, ako pred 1,5 mil. rokmi, keď Človek vzpriamený (*Homo sapiens erectus*) objavil oheň.

A kde je oheň, tam je aj dym... Čo na tom, že aj dym, ktorý doslovne otravuje a ohrozuje okolie...

Čo na tom, že vytočí susedov, ktorí práve vetrajú dom alebo vyvesili práve vypratú bielizeň. Všetci sme na dedine a tu s takým konaním musí každý počítať...

Čo na tom, že sa blízku hrajú deti – však jeden nevie, čo všetko ich zoceľí. A keď im to vadí, nech sa idú hrať ďalej...

Čo na tom, že dym je taký veľký, že bráni vodičom na neďalekej ceste v bezpečnom výhlade. Všetci majú ako výcvik na obdobie, kedy bude každé ráno hmla...

Čo na tom, že je publikovaných veľké množstvo článkov a štúdií, ktoré poukazujú na škodlivosť nedokonalého spaľovania a spaľovania vlhkých materiálov nielen pre životné prostredie, ale aj zdravie človeka.

Čo na tom, že existuje bezpečný spôsob, ako sa tieto biologické odpady dajú využiť a že sa z nich dá vyrobiť užitočný kompost.

Čo na tom, že je to zakázané – však to len ľudia v Bratislave, odtrhnutí od reality, vymysleli ďalší nezmysel, ktorý popiera rokmi overené zvyky našich predkov. Ale vážne, nebudme ľahostajní k takémuto konaniu. Kompostujte biologické odpady. Ak z akéhokoľvek dôvodu kompostovať nemôžete, informujte sa na obecnom úrade, kde máte tieto odpady odovzdať. Upozorníte susedov a známych, aby odpad nepálili. Chránime si naše zdravie a životné prostredie.

Leták o tom, aké škodlivé látky vznikajú pri domácom spaľovaní, nájdete tu - <http://www.priateliazeme.sk/.../publi.../nespalujme-odpady-letak>

BM
foto: zdroj internet

Vyberáme z matriky

(stav k 31.9. 2018)

Celkový stav obyvateľstva v Malachove:

1117 obyvateľov, z toho 557 mužov a 560 žien.

Zoznam detí narodených do októbra 2018

Adrián Majer, rodičia Jozef Majer a Zlatica Mendlová

Rodičom blahoželáme!

JUBILANTI

	vek
Bukvajová Jarmila	70 rokov
Hnidka Dušan	70 rokov
Horváth Miroslav	70 rokov
Pavlík Ján	70 rokov
Rakýta František	70 rokov
Sedíleková Anna	70 rokov
Štefančík Július	70 rokov

Žabková Júlia	70 rokov
Kohútová Anna	75 rokov
Dobrotová Emília Vlasta	75 rokov
Dobrotová Anna	80 rokov
Dobrotová Viera	80 rokov
Dobrotová Júlia	85 rokov
Plajová Mária	85 rokov
Fekete Štefan	90 rokov

OPUSTILI NÁS

	vek
Mária Handlovská	92 rokov
Zdenka Zádrapová	85 rokov
Mária Titová	92 rokov

Malachovské noviny, roč. XII, č. 2/2018

Občasník vydáva: Obecny úrad Malachov v spolupráci s občianskymi združeniami pôsobiacimi v Malachove, ISSN 1339D1798

Sídlo vydavateľa: Ortútska 145, 974 05 Malachov, **IČO vydavateľa:** IČO 00 620 891,

Registrovaný: Ministerstvom kultúry SR pod č. EV 4270/11, farebná verzia vo formáte pdf na www.malachov.sk,

Číslo redakčne pripravila: Bc. Jana Bušovská, e-mail: malachovnoviny@gmail.com, kontakt: 0911 25 11 09. **Graf. úprava:**

BUBU cestovná kancelária, s.r.o. **Tlač:** DALIBB, s.r.o., Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a úpravy rukopisov!